

ภาคผนวก ค

พระราชบัญญัติว่าด้วยอั้งยี่

รัตนโกสินทร์ศก ๑๑๖

มีพระราชเสาวนีย์ สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ทุกวันนี้มีคนชักชวนกันตั้งชองเบญหมู่ เรียกว่าอั้งยี่ มีชื่อต่าง ๆ บ้างแลเรียกชื่ออย่างอื่น ๆ บ้าง แล้วเกิดวิวาทยกพวกเข้าทุบตีฟันแทงยิงซึ่งกันและกัน บาดเจ็บเป็นอันตรรายแก่ร่างกายแลชีวิตเนือง ๆ มา เป็นที่หวาดหวั่นแก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งหลายทั่วไปไซ้แต่เท่านั้น ครั้นมีผู้ฟ้องร้องว่ากล่าวจะเอาโทษพวกนี้ตามกฎหมายบ้านเมือง พวกหัวนาก็เข้าช่วยป้องกันขัดขวางมิให้จับกุมพวกเหล่านี้มาชำระตัดสินลงโทษตามกฎหมายบ้านเมืองได้โดยสะดวก เหตุนี้จึงทรงพระราชดำริเห็นสมควรที่จะป้องกันมิให้มีการทุจริตเช่นกล่าวมานี้เกิดขึ้นอีกต่อไป

จึงมีพระราชเสาวนีย์ ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติไว้ต่อไป ดังนี้

มาตรา ๑ ตั้งแต่วันออกประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป บรรดากฎหมายพระราชบัญญัติ ประกาศแลข้อบังคับ ที่ว่าด้วยเรื่องอั้งยี่ทั้งปวงนั้นให้ยกเลิกเสีย

มาตรา ๒ ในพระราชบัญญัตินี้ คำว่าหมู่ ฤๅชอง นั้นไม่ได้หมายความรวมบริษัทต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

ข้อ ๑ บริษัทซึ่งตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์แต่การค้าขายอย่างเดียว

ข้อ ๒ บริษัทใด ๆ หรือหมู่ใด ๆ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งอยู่โดยชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย

ข้อ ๓ บริษัทหรือหมู่ใด ๆ ก็ดี ถ้าผู้เข้าหุ้นส่วนกันก็ดี มีคนเข้ากันไม่เกินกว่า ๑๐ คน เพื่อจะทำการต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย แลคนผู้เข้าบริษัท ถ้าเข้าหมู่ ถ้าหุ้นส่วนนั้นไม่ต้องสาบาลตัว เพื่อจะปิดบังความลับของบริษัท ถ้าหมู่ ถ้าการเข้าหุ้นส่วน แลในที่สุดบริษัท ถ้าหมู่ ถ้าการเข้าหุ้นส่วนนั้น มิได้ทำการลับอันมิชอบอย่างหนึ่งอย่างใดด้วย

มาตรา ๓ บรรดาพวกที่ตั้งขึ้นเป็นหมู่เป็นชอง ซึ่งตั้งอยู่ในเวลาออกประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ก็ดี ฤๅจะตั้งขึ้นภายหลังวันใช้พระราชบัญญัติก็ดี ต้องมาขอจดทะเบียนไว้ต่อเจ้าพนักงาน ผู้ซึ่งจะได้รับตำแหน่งแล้ว มีชื่อประกาศไว้ในหนังสือราชกิจจานุเบกษาตามครั้งตามคราว

แลการขอจดทะเบียนนั้นต้องทำเรื่องรวมมายื่นให้แจ้งความประสงค์ของหมู่เาชองที่ตั้งขึ้น กับทั้งสำเนาข้อบังคับสำหรับหมู่เาชองนั้น กับบัญชีรายชื่อสมาชิก ผู้เข้าเป็นหมู่เาเป็นชองกับรายชื่อ แลตำบลที่อยู่ของผู้เป็นหัวหน้านายใหญ่ นายรอง กับตำบลที่จะตั้งโรงประชุมใหญ่ น้อยสำหรับประชุมกันนั้นติดท้ายเรื่องรวมมาด้วย

มาตรา ๔ เจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนมีอำนาจที่จะเรียกผู้เป็นหัวหน้านายใหญ่ นายรอง แลผู้จัดการ แลผู้กระทำการในที่ทำการนั้น แลสมาชิกของหมู่เาชองใด ๆ ที่ได้ลงทะเบียนแล้ว เาที่บังคับให้ลงทะเบียนไว้แล้วก็ดี เาที่ตั้งบังคับให้ลงทะเบียนตามมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัตินี้ โดยมีหมายเรียกมาได้ตลอดเวลา แลไต่ถามได้ทุก ๆ คนที่ต้องเรียกมานั้น ให้แจ้งความโดยละเอียด ในกิจธุระของพวกที่เป็นหมู่เาเป็นชองนั้น ๆ บรรดาผู้เป็นหัวหน้านายใหญ่ นายรอง แลผู้ทำการต่าง ๆ แลสมาชิกที่ต้องเรียกนั้นจำเป็นต้องมา แลต้องแจ้งความโดยละเอียด ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ พิจารณาเป็นสัตย์ให้ปรับเงินไม่เกินกว่า ๕๐๐ บาท เาจำคุกมีกำหนดไม่เกินกว่าปีหนึ่ง เาทั้งจำคุกแลปรับเป็นพินัยด้วยทั้งสองสถาน

มาตรา ๕ ถ้าเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนเห็นสมควรก็มีอำนาจที่จะเรียกผู้หนึ่งผู้ใด ซึ่งได้จดทะเบียนไว้ในทะเบียนแล้วก็ดี เาที่ขอจดทะเบียนในทะเบียน เป็นหัวหน้านายใหญ่ นายรอง เาผู้ทำการต่าง ๆ ในหมู่เาในชองใด ๆ ก็ดี ที่ได้จดทะเบียนไว้ก็ดี เาจะจดทะเบียนให้ทำทวนบนว่าจะไม่กระทำผิดพระราชบัญญัตินี้ แลให้มีประกันสองคน คิดเป็นเงินสำหรับที่จะเสียค่าปรับมีจำนวนมากน้อยตาแต่เจ้าพนักงานเห็นสมควร แต่รวมเงินไม่เกินกว่า ๔๐๐๐ บาท

มาตรา ๖ ถ้าหมู่ชองใด ๆ ไม่ได้ประพฤติการตามหน้าที่อันสมควรแก่พวกนั้นก็ดี เาตั้งพวกขึ้น เาตั้งเป็นพวกอยู่ เพื่อจะกระทำการที่ไม่ชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมายก็ดี เจ้าพนักงานจะไม่ให้จดทะเบียน ถ้าถ้าได้จดทะเบียนแล้วจะถอนเสีย ไม่ให้มีอยู่ในทะเบียนต่อไปก็ได้

มาตรา ๗ หมู่ชองใด ๆ ที่ไม่ได้จดทะเบียนก็ดี เาได้จดทะเบียนไว้แล้ว ภายหลังต้องถอนเสียจากทะเบียนก็ดี หมู่ชองนั้น ๆ ต้องนับว่าเป็นพวกซึ่งตั้งอยู่โดยผิดด้วยกฎหมาย

มาตรา ๘ ถ้าหมู่ใดชองใด ไม่ได้มาขอจะทะเบียนเสียภายในกำหนดเดือนหนึ่ง นับแต่วันที่ได้ออกประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ต้องถือว่าหมู่ชองนั้น ได้ตั้งอยู่ผิดด้วยกฎหมาย

มาตรา ๙ การชุมนุมกัน ตั้งแต่ ๕ คน เามากกว่า ๕ คนขึ้นไป ต้องถือว่าเป็นการชุมนุมกันผิดต่อกฎหมายในเวลาที่มิเหตุการณดังกล่าวต่อไปในข้อความเหล่านี้ คือ

ข้อ ๑ เมื่อคนที่ชุมนุมกันนั้นเป็นพวกในหมู่เาในชอง ที่ตั้งขึ้นโดยผิดต่อกฎหมาย

ข้อ ๒ เมื่อความมุ่งหมายของคนผู้ที่ชุมนุมกันนั้น เป็นประการหนึ่งประการใดใน ๓ ประการนี้

ประการที่ ๑ เพื่อจะขัดขวางการต่อสู้การตั้งปวง ที่ข้าราชการเก่าพนักงานกระทำตามกฎหมาย

ประการที่ ๒ เพื่อจะกระทำการทุจริตต่าง ๆ ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่อาณาประชาราษฎร์ ฤจะกระทำร้ายอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อลเมิดมีโทษหลวงตามกฎหมาย

ประการที่ ๓ เพื่อจะทำการทางใช้อำนาจกดขี่ ด้วยกำลังให้คนอื่นกลัวเกรง แล้วข่มขืนให้คนนั้น ๆ ทำการสิ่งใดซึ่งกฎหมายไม่ได้บังคับให้ทำ ฤข่มขืนคนนั้น ๆ ไม่ให้ทำการสิ่งใดซึ่งกฎหมายอนุญาตให้ทำ

มาตรา ๑๐ ถ้าพบธงหรือเครื่องหมายอื่น ๆ ฤสรรพหนังสือต่าง ๆ ของหมู่ของช่องใด ๆ อยู่กับผู้ใดก็จะต้องถือว่าผู้นั้นเป็นพวกหมู่ของนั้น ๆ จนกว่าผู้นั้นจะพิสูจน์ตัวด้วยพยานให้เห็นจริงว่าตนไม่ใช่พวกในหมู่ของนั้น ๆ

มาตรา ๑๑ ห้ามไม่ให้หมู่ของที่ได้จดทะเบียนไว้ตามข้อพระราชบัญญัตินี้ มีการชุมนุมเว้นแต่หัวหน้าหมู่ของนั้นได้บอกล่วงหน้าให้เจ้าพนักงานผู้จดทะเบียนทราบก่อนอย่างน้อย ๒๔ ชั่วโมง ในคำแจ้งความนั้น ต้องบอกเวลาและวันชุมนุม และจะชุมนุมที่ตำบลใดแลชุมนุมด้วยเหตุอันใด ฤจะทำการสิ่งใดในที่ชุมนุมนั้น ๆ เจ้าพนักงานผู้จดทะเบียน ฤเจ้าพนักงานกองตระเวนคนหนึ่งคนใดที่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียน มีอำนาจที่จะเข้าไปในที่ชุมนุมนั้นโดยสะดวก การชุมนุมทุกรายซึ่งได้ชุมนุมผิดต่อมาตรานี้ต้องถือว่าผิดต่อกฎหมาย แลถ้าผู้ใดขัดขวางห้ามปรามเจ้าพนักงานที่ได้รับอนุญาตไม่ให้เข้าไปในที่ชุมนุม ได้พิจารณาสม ให้ปรับเงินไม่เกินกว่า ๕๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินปี ๑ ฤทั้งปรับแลจำด้วยทั้งสองสถาน

มาตรา ๑๒ ถ้าคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดการ ฤเป็นผู้ช่วยในการของหมู่ของช่องซึ่งได้ตั้งขึ้นผิดกฎหมายนั้น พิจารณาเป็นสัจย์ให้จำคุกไม่เกินกว่า ๕ ปี หรือปรับเป็นพินัยไม่เกินกว่า ๒๐๐ บาท ฤทั้งจำคุกแลปรับเป็นพินัยด้วยทั้งสองสถาน

มาตรา ๑๓ คนใดคนหนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกก็ดี ฤทำการเหมือนเป็นคนอยู่ในพวกของหมู่ของช่อง ซึ่งได้ตั้งขึ้นผิดด้วยกฎหมาย ฤไปชุมนุมด้วยเหล่าที่ชุมนุมกันผิดกฎหมาย ฤเกี่ยวข้องด้วยหมู่แลช่องที่เข้าชุมนุมกันดังว่ามานี้ ฤออกเงินเข้าเรียรายให้หมู่แลช่องที่เข้าชุมนุมกันดังว่ามานี้ ฤช่วยเหลือหนุนอย่างอื่น ฤชักชวนโดยความซุ้ญให้คนใดคนหนึ่งมาเข้าในหมู่ในช่องซึ่งได้ตั้งขึ้นผิดด้วยกฎหมายพิจารณาเป็นสัจย์ ให้จำคุกไว้ไม่เกินกว่า ๓ ปี ฤให้ปรับเป็นพินัยไม่เกินกว่า ๑๐๐๐ บาท ฤทั้งจำคุกแลปรับเป็นพินัยด้วยทั้งสองสถาน

มาตรา ๑๔ ถ้าคนใดคนหนึ่งไปชุมนุมในหมู่ในช่อง ถ้าในที่ชุมนุมกันอันผิดกฎหมาย นั้น มีอาวุธฤๅสิ่งอื่นที่ใช้ต่างอาวุธอันเป็นเครื่องที่จะทำอันตรายแก่ชีวิตได้แล้ว ก็ให้ลงโทษจำคุกผู้นั้นให้มากขึ้นถึง ๔ ปีได้ ถ้าให้ปรับผู้นั้นเป็นปีนัยถึง ๑๕๐๐ บาทได้

มาตรา ๑๕ ถ้าพวกที่เข้าชุมนุมอันผิดต่อกฎหมาย ถ้าคนใดคนหนึ่งในพวกที่เข้าชุมนุมกันดังกล่าวมานี้ กระทำการสิ่งใดที่ผิดล่วงละเมิด พระราชกำหนดกฎหมายสำหรับแผ่นดิน เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ของหมู่ของช่องที่เข้าชุมนุมกันดังกล่าวมานี้ ถ้าคนใดคนหนึ่งในพวกที่เข้าชุมนุมกันดังกล่าวมานี้ รู้ว่าการกระทำลงนั้น เพื่อให้สำเร็จประโยชน์เช่นกล่าวมาแล้วนั้น ต้องถือว่าบรรดาคนในพวกที่เข้าชุมนุมกันอันผิดต่อกฎหมายนั้นทุกคน เป็นผู้กระทำการผิดล่วงละเมิดต่อพระราชกำหนดกฎหมาย สำหรับแผ่นดินเสมอกัน

มาตรา ๑๖ บรรดาสมุดกระดาษ ฤๅสรรพหนังสือต่าง ๆ ฤๅฤๅเครื่องหมายอย่างอื่น แลทรัพย์สินของทั้งปวงซึ่งพึงเคลื่อนจากที่ได้ ถ้าไม่พึงเคลื่อนจากที่ได้ ซึ่งมีเหตุสมควรจะเชื่อว่าเป็นของหมู่ของช่อง ที่เข้าชุมนุมกันอันผิดต่อกฎหมาย ถ้าซึ่งเกี่ยวข้องกับทางใดทางหนึ่งกับหมู่กับช่องที่เข้าชุมนุมกันอันผิดต่อกฎหมายนั้น เมื่อจับฤๅค้นได้ณที่ใด ๆ ให้ริบเป็นของแผ่นดินได้ทั้งสิ้น

มาตรา ๑๗ ถ้าเมื่อใดข้าราชการหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจแลหน้าที่ตามกฎหมาย มีคำสั่งให้ถอนชื่อหมู่ชื่อช่องใด ๆ ออกเสียจากทะเบียนแล้วหมู่ช่องนั้น ๆ ต้องเลิกไม่เปนหมู่เปนช่องที่ขอด้วยกฎหมายได้ต่อไป โดยเหตุที่เอาชื่อออกเสียจากทะเบียน แลบรรดาทรัพย์สินสมบัติของหมู่ของช่องซึ่งต้องให้เลิกนั้น ให้ศาลอาญาตั้งเจ้าพนักงานรักษาไว้ ให้เจ้าพนักงานผู้ได้รับคำสั่งของอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาไปเก็บแลยึดทรัพย์สินสมบัติไว้แล้วขายทอดตลาดเสีย แล้วให้เอาเงินนั้นใช้หนี้ของหมู่ของช่องซึ่งต้องเลิกเสียนั้นหมดแล้ว เหลือเงินมากน้อยเท่าใดให้แจกให้แก่คนทั้งหลายผู้ได้เข้าพวกอยู่ในหมู่ในช่อง ซึ่งต้องเลิกนั้นจงเท่ากันทุกคน

มาตรา ๑๘ การฟ้องร้อง กล่าวโทษผู้กระทำผิด ตามพระราชบัญญัตินี้กรมอัยการ แลผู้ว่าราชการเมืองมีอำนาจที่จะฟ้องหรือว่าแทนผู้อื่นได้ตลอด พระราชบัญญัติตราให้ไว้ ณ วันที่ ๑ ตุลาคม รัตนโกสินทรศก ๑๑๖ เป็นวันที่ ๑๐๕๕๒ ในรัชกาลปัตยุบันนี้ (กช. ร. 5 น. 33/11 พระราชบัญญัติจดทะเบียนอั้งยี่ ร.ศ. 116.)